

Srbija: Završno saopštenje nakon posete u okviru konsultacija na osnovu člana IV za 2017. godinu i sedme revizije stand-by aranžmana (SBA)

5. jul 2017.

Završno saopštenje opisuje preliminarne nalaze tima MMF-a na kraju zvanične posete (ili 'misije'), u većini slučajeva zemlji članici. Misije se organizuju kao deo redovnih (obično godišnjih) konsultacija na osnovu člana IV Ugovora o osnivanju MMF-a, u kontekstu zahteva za korišćenjem resursa MMF-a (pozajmicom od MMF-a), kao deo diskusija o programima koje prate timovi MMF-a ili kao deo drugačijeg praćenja ekonomskih kretanja od strane timova MMF-a.

Vlasti Srbije su se saglasile sa objavljivanjem ovog saopštenja. Stavovi izneseni u ovom saopštenju predstavljaju stavove tima MMF-a i ne moraju da predstavljaju stavove Izvršnog odbora MMF-a. Na osnovu preliminarne nalaza ove misije, tim će pripremiti izveštaj koji će, po pribavljanju odobrenja rukovodstva, biti predstavljen Izvršnom odboru MMF-a na razmatranje i odlučivanje.

Tim MMF-a i vlasti Srbije su vodili konstruktivne razgovore u okviru konsultacija na osnovu člana IV za 2017. godinu i postigli sporazum na nivou tima o politikama koje su potrebne da bi se završila sedma revizija SBA iz predostrožnosti. Realizacija programa je i dalje generalno u skladu sa dogovorom, svi kriterijumi izvršenja za kraj marta 2017. su ispunjeni, a većina njih i znatno premašena, i očekuje se, na osnovu raspoloživih podataka, da će svi kriterijumi izvršenja za kraj juna 2017. biti ispunjeni. Većina strukturnih benčmarkova je realizovana, mada u nekim slučajevima uz kašnjenje. Sporazum treba da odobri rukovodstvo i Izvršni odbor MMF-a. Razmatranje na Izvršnom odboru je okvirno zakazano za kraj avgusta. Po završetku revizije dodatnih 54,57 miliona SDR (66,64 miliona EUR) će biti na raspolaganju Srbiji u okviru SBA, čime će ukupna raspoloživa sredstva dostići 772,66 miliona SDR (943,52 miliona EUR). Vlasti Srbije su izjavile da ne nameravaju da povuku sredstva raspoloživa u okviru aranžmana.

Ekonomska situacija u Srbiji se dramatično popravila od usvajanja ekonomskog programa koji podržava SBA. Srbija je bila u teškoj makroekonomskoj situaciji pre starta programa početkom 2015. godine, sa usporenim rastom, neodrživom fiskalnom pozicijom i rastom problematičnih kredita u bankama. Dve godine kasnije, došlo je do velikog preokreta u makroekonomskim rezultatima. Očekuje se da u ovoj godini ekonomski rast dostigne 3 procenta, a fiskalni deficit padne na 1,1 procenat BDP-a, što je najniži nivo od 2005. godine, uz pad javnog duga brže nego što je projektovano. Nasuprot očekivanjima, fiskalna konsolidacija koja je bila veća od očekivane bila je praćena ubrzanjem rasta, što predstavlja odraz poverenja proisteklog iz odlučnog rešavanja pitanja održivosti javnog duga. Pored toga, nezaposlenost beleži značajan pad, kao i nivo problematičnih kredita banaka, dok je inflacija zadržana na niskim nivoima.

Međutim, potreban je nastavak reformskih napora u cilju rešavanja pitanja preostalih osetljivosti i strukturnih slabosti. Srbija sprovodi sveobuhvatan program reformi koji obuhvata javna i državna preduzeća, državnu upravu, finansijski sektor i poslovnu klimu. Opšte uzev, ostvaren je dobar napredak. Ipak, znatno se kasni u nekim oblastima, kao što su reforme državne uprave, javnih službi i državnih preduzeća. Velik i neefikasan javni sektor i dalje predstavlja preveliko opterećenje po ekonomiju, uz premalo oslanjanja na produktivan privatni sektor. Tržište rada karakterišu niske stope učešća, posebno žena, i visok nivo sive ekonomije. Budući rast će stoga zavisiti od daljeg unapređenja okruženja za investicije privatnog sektora i rast zaposlenosti. Srbija je značajno popravila svoju poziciju na poslovnim rang listama, ali su još uvek potrebna unapređenja u oblastima kao što je racionalizacija i modernizacija poreske uprave, povećanje transparentnosti i predvidljivosti javnih taksi i naknada, kao i obezbeđenje veće efikasnosti i nezavisnosti pravosuđa.

Jačanje institucija će pomoći da se konsoliduju makroekonomska dostignuća i stvore uslovi za brže približavanje nivoima dohotka u EU. Revidiranje fiskalnih pravila Srbije bi pomoglo da se uspostavi kredibilno sidro za fiskalnu politiku i poboljša održivost javnog duga na srednji rok. Dalje jačanje okvira monetarne politike i politike deviznog kursa, kao i dalja realizacija strategije dinarizacije, povećaće delotvornost politike i otpornost finansijskog sistema. Potrebni su zajednički naponi svih sektora države na rešavanju pitanja sive ekonomije. Kvantitet i kvalitet javne infrastrukture treba da se poboljša kako putem više kapitalne potrošnje, tako i putem boljeg upravljanja javnim investicijama, uz rigoroznu selekciju i ocenu projekata da bi se obezbedilo da se oskudni resursi i tehnički kapaciteti usmeravaju u projekte koji donose najveće efekte. Nova uredba o oceni projekata predstavlja važan korak u tom pogledu.

Konsolidacija pozitivnih fiskalnih rezultata koje nije bilo lako postići predstavlja ključni strateški prioritet. Uprkos padu u poslednjem periodu, javni dug je i dalje povišen i fiskalni rizici koji potiču iz državnih preduzeća su značajni, tako da bi fiskalni rezultati u 2017. koji bi eventualno bili iznad planiranih trebalo da se iskoriste za brže povećanje kapitalne potrošnje ili smanjenje duga. Penzije, plate u javnom sektoru i subvencije i dalje vrše pritisak na javne finansije. Dalje obuzdavanje ovih rashoda na srednji rok, uz dozvoljavanje njihovog rasta kako ekonomija bude beležila rast, pomoglo bi da se stvori fiskalni prostor za rešavanje pitanja infrastrukturnih jazova i targetirana smanjenja poreskog opterećenja rada, uz obezbeđenje adekvatne socijalne zaštite ugroženih grupa.

NBS je zadržala oprezan stav politike i drži inflaciju pod kontrolom. Znatna fiskalna konsolidacija u okviru programa i unapređena koordinacija politike podržale su znatnu relaksaciju monetarne politike, sa značajno nižim kamatnim stopama na kredite i oporavkom kreditne aktivnosti banaka. Očekuje se da će se u narednom periodu inflacija zadržati u nedavno sniženom ciljnom rasponu od $3 \pm 1,5$ procenat. S obzirom na bolje osnovne pokazatelje u zemlji, veća fleksibilnost deviznog kursa na srednji rok pomoći će razvoju deviznog tržišta i podržati dinarizaciju.

Reforme u okviru programa su pomogle da se obezbedi otpornost finansijskog sektora. NBS je uspešno realizovala sveobuhvatan program u cilju daljeg jačanja bankarskog sektora, snižavajući visoke nivoe problematičnih kredita i usklađujući regulatorni okvir sa standardima EU. Banke su sada u boljoj poziciji da u potpunosti podrže ekonomski rast u uslovima daljeg jačanja potražnje za kreditima. Međutim, reforme finansijskih institucija u državnom vlasništvu kasne i treba da se ubrzaju. Potrebno je razmotriti razvoj tržišta kapitala i unapređenje pristupa preduzetnika i MSP finansiranju.

Tim MMF-a se zahvaljuje vlastima Srbije na gostoprimstvu i tesnoj saradnji.